

การประเมินปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*

ASSESSMENT, IMPROVEMENT AND DEVELOPMENT OF THE
BACHELOR OF ARTS PROGRAM DEPARTMENT OF SOCIOLOGY AND
ANTHROPOLOGY FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์ (สุทธิพนธ์ สุทธิวจโน)¹, ชาตรี สุขสบาย², สงคราม จันทร์ทาศิรี³
รดานุช อรรถรุ่งโรจน์⁴ และ พระนัสชนะ ส่างช้าง⁵

Phrakhrusuttimetawat Suttipot Sutdhivajano¹, Chatree Suksabay², Songkhram Chantakiri³
Radanuch Attharungroj⁴ and Naschana Sangchang⁵

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

³โรงเรียนบ้านคลองหลวง

³Banklongluang school, Thailand

⁴⁻⁵นักวิชาการอิสระ

⁴⁻⁵Independent academic, Thailand

Corresponding Author's Email: suttipot555@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และการวัดและการประเมินผล ของหลักสูตรและการเรียนการสอนในรายวิชาเฉพาะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา พ.ศ. 2564 2) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากอาจารย์ประจำหลักสูตรอาจารย์พิเศษ จำนวน 7 รูป/คน คณะ

* Received 14 October 2024; Revised 28 October 2024; Accepted 22 December 2024

ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 10 รูป/คน นักศึกษาในสาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 รูป/คน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 5 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 34 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลประเมินด้านบริบท พบว่า นักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ด้านโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด (หมวดวิชาเอกบังคับ) มีจำนวนหน่วยกิตเหมาะสมมากที่สุด รายวิชาเฉพาะในหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปี พ.ศ. 2564 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร แบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ 1. การจัดทำหลักสูตร ควรมุ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมในปีการศึกษา 2567 โดยที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ควรปรับปรุงเพื่อให้เป็นหลักสูตรแบบก้าวหน้าทางวิชาการ เสริมศักยภาพของนักศึกษาโดยให้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษา และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำวิจัยทางวิชาการที่ ملمลึก 2. การบริหารหลักสูตร ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการประเมินปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

คำสำคัญ: การประเมิน, หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

Abstract

This research aimed to 1) assess the context, inputs, processes, measurement and evaluation of the curriculum and teaching in the Sociology and Anthropology specialty course in 2021, and 2) find guidelines for developing the Bachelor of Arts curriculum in Sociology and Anthropology using the CIPP Model assessment model. The quantitative and qualitative research methods were used. Sample data were collected by purposive sampling from 7 full-time lecturers, 10 executives and staff of the Faculty of Social Sciences, 12

students in the Sociology and Anthropology program in the 2023 academic year, and 5 graduates, totaling 34. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using a ready-made statistical program to find percentages, means, standard deviations, t-tests, and F-tests.

The results of the research found that 1) The assessment of the context found that most students and graduates had high opinions about the objectives of the curriculum. The curriculum structure was most appropriate (required major subjects) and the number of credits was most appropriate. Specific courses in the Sociology and Anthropology Curriculum 2021 Overall, opinions were at a high level in terms of input factors, process, and measurement and evaluation. It was found that overall, all aspects were at a high level. 2) Guidelines for curriculum development, divided into 2 issues: 1. Curriculum development should focus on the importance of further curriculum development in the academic year 2024, aiming to produce graduates with knowledge in both theory and practice. It should be improved to be an academically advanced curriculum, enhancing students' potential by allowing them to study some courses at the graduate level and encouraging students to conduct in-depth academic research. 2. Curriculum management should allow stakeholders from all sectors to participate in evaluating, improving, and developing the curriculum.

Keywords: Assessment, Bachelor of Arts Program, Sociology and Anthropology

บทนำ

การจัดทำแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 13 ยังอยู่ในช่วงเวลาที่ทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัดหลากหลายประการที่เป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ



ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประชากร แต่ยังส่งผลให้เกิดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้าน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศทั้งทาง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2565)

ในส่วนของการศึกษานักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ได้จัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 11 โดย คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2563 สำหรับใช้เป็นกรอบการ ยกระดับคุณภาพของระบบอุดมศึกษาให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ที่เป็นปัจจัยเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของสังคมไทย อย่างไรก็ตาม บริบทสำคัญของโลก ในมิติต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งการเกิดของประชากรกลุ่มใหญ่ ของโลกยุคดิจิทัล ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิต ประกอบกับประเทศไทยกำลังเข้าสู่ ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ซึ่งนโยบาย และแผนระดับประเทศต่าง ๆ ได้ดำเนินการปรับปรุงกรอบการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบท และระยะเวลาข้างต้น เพื่อใช้กำหนดทิศทางและแนวทางในการปรับปรุงแผนด้านการ อุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงาน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2564)

ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยามีรายวิชากลุ่มสาระความรู้ ครอบคลุมในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์มี คุณภาพประสิทธิภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน อีกทั้งการที่ประเทศไทยเป็น สมาชิกประชาคมอาเซียน ก็ต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนไทยในการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในฐานะหลักสูตรศิลปศาสตร

บัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้รอบรู้เข้าใจในศาสตร์ของรายวิชา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการวางแผนพัฒนาหลักสูตรได้คำนึงถึงสถานการณ์ของการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมเนื่องจากสังคมยุคปัจจุบัน ทำให้เกิดการแข่งขันทั้งภายในและภายนอกประเทศ การผลิตบุคลากรที่รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่มุ่งไปสู่สังคมแห่งความรู้ ที่แข่งขันกันด้วยความรู้ ความสามารถ และมีความสามารถปรับตัวให้รับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะช่วยชี้นำและขับเคลื่อนให้การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปในรูปแบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของสังคมไทย ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วทางด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้กำหนดทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ 29 เป้าหมาย และ 38 ตัวชี้วัด เพื่อให้สามารถก้าวเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ เป็นการเปิดโอกาสให้พลเมืองโลกอื่นมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม สามารถเข้าถึงหลักธรรมของพระพุทธศาสนา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และสามารถบูรณาการองค์ความรู้จากสหวิทยาการให้เกิดงานวิจัยในระดับสากล โดยเน้นการพัฒนาจิตใจและการน้อมนำปรัชญาพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยภูมิปัญญา (Human Wisdom) รวมทั้งการเยียวยาฟื้นฟูจิตใจให้มีคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “ร่วมพัฒนาพลเมืองโลก ด้วยการผ산แก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ที่มั่นคง ให้ดำรงอยู่ในฐานะโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของมนุษย์ในอนาคต” หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางการพัฒนาสังคมประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตให้มีความสุขและรับมือกับบริบทของโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งสามารถศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านแนวทางการเรียนการพัฒนาสังคมได้และบูรณาการกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า มาใช้เพื่อเกิดประโยชน์กับตนอย่างสูงสุด

ดังนั้น หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มีความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความเข้าใจในบริบทชุมชนสังคมและวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นผู้ยึดมั่นในหลักพุทธธรรมตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่เน้นการพัฒนาจิตใจและการน้อมนำ



ปรัชญาพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยภูมิปัญญา โดยหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ให้การสนับสนุนความเสมอภาคทางการศึกษา และการพัฒนาองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนทุกรายวิชาดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของอาจารย์ประจำหลักสูตร ทั้งในด้านการกำหนดอาจารย์ผู้สอน การตรวจสอบการประเมินผลการเรียน การวางแผนการบริหาร กิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษา ด้วยเหตุผลความจำเป็นดังกล่าว หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จึงต้องมีการประเมินหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และการวัดและการประเมินผล ของหลักสูตรและการเรียนการสอนในรายวิชาเฉพาะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา พ.ศ. 2564 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านการวัดและการประเมินผล ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเฉพาะหลักสูตรการพัฒนาศังคม พ.ศ. 2567

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากอาจารย์ประจำหลักสูตรอาจารย์พิเศษ จำนวน 7 รูป/คน คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 10 รูป/คน นักศึกษาในสาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 รูป/คน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 5 รูป/คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 34 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เฉพาะ โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล และภาษาที่ใช้ โดยเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์พิเศษ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สำหรับนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาเฉพาะหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปี 2566

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่นักวิชาการคณะสังคมศาสตร์

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ (แอลฟา) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สถิติทางสังคมศาสตร์ จึงได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 ซึ่งนับว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการดังต่อไปนี้ 1) การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์พิเศษ และเจ้าหน้าที่ ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือ เพื่อขออนุญาตหมายกำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์พิเศษ โดยการดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ ตามข้อความในแบบสัมภาษณ์ จากนั้นบันทึกผลการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก เมื่อสัมภาษณ์ เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ 2) จัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาและบัณฑิต ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากนักศึกษาและบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสอบถาม จัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสำหรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร ด้วยการหาค่าเฉลี่ย

($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2562)

วิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด (Open-end Questions) ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และผลการสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยได้นำมาจัดหมวดหมู่และลำดับคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาความ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงประเด็นสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ นั่นคือข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมนั้น มีความสมบูรณ์ ครบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ชัดเจน สมบูรณ์ และสอดคล้องกับกรอบความคิดในการวิจัยหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย และในส่วนการนำเสนอผลการวิจัย ใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาจากการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มเฉพาะ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา ตามประเด็นและสรุปนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ จะตรวจสอบและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและเข้าไปสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อยืนยันความถูกต้องและครบถ้วนทุกอย่าง ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูลจึงดำเนินการไปพร้อมกัน

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยจากการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลการประเมินด้านต่าง ๆ ตามรูปแบบของการประเมินแบบ CIPP Model ได้ดังนี้

1. ด้านบริบท

ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักศึกษาและบัณฑิตเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในภาพรวมและรายชื่อ

ด้านบริบท	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการเรียนการสอนที่สื่อสารให้ชัดเจนเข้าใจง่าย	4.18	1.14	มาก
2. สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.97	1.00	มาก
3. สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน	4.09	0.93	มาก
4. สอดคล้องกับความต้องการของสังคม	4.03	0.90	มาก
รวม	4.07	0.11	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาและบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีการเรียนการสอนที่สื่อสารให้ชัดเจนเข้าใจง่าย สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับมากทั้งหมด

ด้านโครงสร้างหลักสูตร จำนวนความถี่และค่าร้อยละของนักศึกษาและบัณฑิตที่มีความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนความถี่และค่าร้อยละของนักศึกษาและบัณฑิตที่มีความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร

ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	25	73.58
ไม่เหมาะสม	9	26.47
รวม	34	100

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความเหมาะสม ทั้งด้านจำนวนหน่วยกิตของวิชาเฉพาะ (หมวดวิชาบังคับ) หลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ด้านรายวิชาเฉพาะในหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปี 2564 ดังตารางที่ 3

รายวิชา	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. SO1001 สังคมวิทยาเบื้องต้น	4.03	1.00	มาก
2. SO1002 มานุษยวิทยาเบื้องต้น	4.00	0.92	มาก
3. SO1003 ทฤษฎีสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาร่วมสมัย	3.91	1.03	มาก
4. SO1004 นิเวศวิทยามนุษย์	3.85	0.78	มาก
5. SO1005 ความเท่าเทียมทางสังคม	3.71	0.94	มาก
6. SO1006 สังคมวิทยาดิจิทัล	3.26	1.08	ปานกลาง
7. SO1007 มานุษยวิทยาเศรษฐกิจ	3.31	1.15	ปานกลาง
8. SO1008 สังคมวิทยาศาสนา	3.06	1.00	ปานกลาง
9. SO1009 ประชากรกับการพัฒนา	3.44	1.08	ปานกลาง
10. SO1010 นโยบายสังคมและสวัสดิการ	3.09	1.25	ปานกลาง
11. SO1011 การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม	3.26	1.24	ปานกลาง
12. SO1012 สังคมและวัฒนธรรมในอาเซียน	3.44	1.02	ปานกลาง
13. SO1013 อาชญวิทยาและทัณฑ์วิทยา	3.62	0.99	มาก
14. SO1014 พรหมแดนศึกษา	3.74	0.86	มาก

15. SO1015 การวิจัยทางสังคม	3.71	1.00	มาก
16. SO1016 จิตวิทยาสังคม	4.06	0.81	มาก
17. SO1017 หลักการพัฒนาชุมชน	4.41	0.70	มาก
18. SO1018 สังคมวิทยาการเมือง	3.21	1.15	ปานกลาง
19. SO1019 สังคมวิทยาองค์การ	4.50	0.71	มากที่สุด
20. SO1020 สัมมนาทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	3.82	0.72	มาก
รวม	3.67	0.17	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาเฉพาะในหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปี 2564 ความคิดเห็นของนักศึกษาและบัณฑิตโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.67, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณา รายวิชาเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า รายวิชา SO1019 สังคมวิทยาองค์การ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.50, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ รายวิชา SO1017 หลักการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}$) = 4.41, S.D. = 0.70) ส่วนรายวิชาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รายวิชา SO1008 สังคมวิทยาศาสนา ($\bar{X}$) = 3.06, S.D. = 1.00) ตามลำดับ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

ด้านปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับสื่อ/ทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน นักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการจัดชั่วโมงการเรียนโดยไม่ให้สูญเสียชั่วโมงการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีวัสดุ/ทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนการสอน อาจารย์ประจำหลักสูตรให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการเรียนอย่างเหมาะสม มีวิทยากรภายนอกมาร่วมส่งเสริมการเรียนรู้

3. ด้านกระบวนการ

ด้านการจัดการเรียนการสอน หัวข้อในการจัดการเรียนการสอนมีความน่าสนใจทันต่อเหตุการณ์และมีความครอบคลุมด้านเนื้อหา มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีการประยุกต์หลักการวิจัยในการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษามีการตอบโต้ร่วมกันอย่างดีอยู่ในระดับมาก ส่วนมีการกระตุ้นให้นักศึกษาตื่นตัวในการเรียนผ่านการซักถามเพื่อพัฒนาระบบการคิด/วิเคราะห์ เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล นักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่เห็น

ว่า การประเมินการจัดการเรียนการสอนมีการพิจารณาอย่างเป็นองค์รวมทุกด้าน มีการประเมินการดำเนินงานของหลักสูตรร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษา นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงรายวิชา มีตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต

สำหรับผลผลิต ด้านวิชาการและการวิจัยของนักศึกษาและบัณฑิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ การวิจัย มีจรรยาบรรณในการทำงานทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ควรมุ่งเน้นในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับอาจารย์ประจำหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมระหว่างภาคแนวคิดทฤษฎีกับภาคปฏิบัติหรือภาคสนาม บูรณาการรายวิชาที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเป็นการเพิ่มเนื้อหาเชิงลึกให้นักศึกษามากยิ่งขึ้น เพิ่มรายวิชาที่มีความทันสมัยและส่งเสริมทักษะต่อการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการเข้าสู่ตลาดงานในอนาคต สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ส่วนในด้านแนวทางการบริหารหลักสูตร ควรมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ด้วยวิธีการลงภาคสนามการลงชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รวมถึงเป็นการมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและภาคประชาสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและแก้ไขปัญหาได้ตรงกับสถานการณ์จริง

อภิปรายผล

จากการประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โดยใช้รูปแบบของ CIPP Model ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถเห็นประเด็นสำคัญสำหรับการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งประเด็นดังนี้

ด้านบริบท

นักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีการเรียนการสอนที่สื่อสารให้ชัดเจนเข้าใจง่าย สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับ สมจิตรา เรืองศรี และคณะ (2560) ที่พบว่า ด้านบริบท วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน สามารถนำไปปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับ ปิยะธิดา ปัญญา (2562) ที่พบว่า ด้านบริบท วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของการศึกษา และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมและเทคโนโลยี และสอดคล้องกับ กรรณัสสร อินทรบำรุง (2558) ที่พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นไปตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

ด้านโครงสร้างหลักสูตร นักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสม ทั้งด้านจำนวนหน่วยกิตของวิชาเฉพาะ (หมวดวิชาบังคับ) สอดคล้องกับ สมจิตรา เรืองศรี และคณะ (2560) ที่พบว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีจำนวนหน่วยกิตพอดี เนื้อหารายวิชาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และมีความทันสมัยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และสอดคล้องกับ ชุตริระ ระบอบ และคณะ (2561) ที่พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร ด้านบริบท ปัจจัยโครงสร้างหลักสูตร และรายวิชา มีความคิดเห็นระดับเห็นมาก ด้านเนื้อหาวิชาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ด้านปัจจัยนำเข้า

ด้านปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับสื่อ/ทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน นักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่ามี การจัดชั่วโมงการเรียนโดยไม่ให้สูญเสียชั่วโมงการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีวัสดุ/ทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนการสอน อาจารย์ประจำหลักสูตรให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการเรียนอย่างเหมาะสม มีวิทยากรภายนอกมาร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Mahshid AbdiShahshahani et.,al. (2015) ที่พบว่า มีการวางแผนการบริหารหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมและเอื้อต่อการส่งผลด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเพิ่มคุณภาพของการบริหารจัดการหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการปรับปรุงเรื่องอินเทอร์เน็ต

การสนับสนุนค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนออนไลน์ หลักสูตรฯ คณะ และมหาวิทยาลัยยังต้องมีการปรับปรุงให้การสนับสนุนนักศึกษามากกว่าที่เป็นอยู่ สอดคล้องกับ ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน และคณะ (2566) ที่พบว่า ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรในด้านคุณสมบัติผู้สอน คุณสมบัติผู้เรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศ สถานที่ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านกระบวนการ

นักศึกษาและบัณฑิต มีความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ทั้งการทำวิจัย การประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี นำไปใช้ต่อยอดในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง และนำไปเป็นประสบการณ์พื้นฐานในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ กรภัสสร อินทรบำรุง (2558) ที่พบว่า ควรจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่ภาคการศึกษาต้น มีความสามารถในการพิพากษ์สังคมบนพื้นฐานความรู้ทางวิชาการ การวิเคราะห์ชุมชน มีจิตอาสาและจิตสำนึกต่อสาธารณประโยชน์ของสังคม มีการคิดวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างมีองค์รวม และสอดคล้องกับ สมจิตรา เรืองศรี และคณะ (2560) ที่พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านผลผลิต

ด้านวิชาการและการวิจัยของนักศึกษาและบัณฑิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มีทักษะในการวิจัย มีจรรยาบรรณในการทำงาน มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งเป็นจุดแข็งของหลักสูตร สอดคล้องกับ ปิยะธิดา ปัญญา (2562) ที่พบว่า ด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดควรนำความรู้ความเข้าใจทางการวิจัยและประเมินผลการศึกษาไปพัฒนาองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน และสอดคล้องกับ ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน และคณะ (2566) ที่พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรเพื่อการปฏิบัติงาน และการพัฒนาวิชาชีพ

ด้านผลกระทบ

การนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและประกอบอาชีพของบัณฑิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีทักษะในการทำวิจัย โดยมีการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีกับการปฏิบัติงาน มีความรู้ที่ได้ระหว่างการเรียนนำไปใช้ต่อยอดในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง และประสบการณ์ฝึกสหกิจศึกษาสามารถเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) บัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานและวิชาชีพของตนเอง

สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี ทางด้านหลักสูตรและการนิเทศไปพัฒนางาน มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีภาวะความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ ทักษะการสื่อสารและเป็นผู้ในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอน มีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดและขยายผลให้ผู้อื่นได้ และสอดคล้องกับ ปิยะธิดา ปัญญา (2562) ที่พบว่า ควรเสริมสร้างให้มีความมั่นใจในองค์ความรู้ด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา นำความรู้ไปบูรณาการในการทำงานและให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้คือ การประเมินปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต้องสอดคล้องกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 4 กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยยังคงเป็นไปตามปรัชญา ปณิธาน ตลอดจนพันธกิจ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคำนึงถึงกฎกระทรวง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 โดยสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ การประเมินปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงรายวิชาเฉพาะ (หมวดวิชาเอกบังคับ) ที่ทางหลักสูตร จำเป็นต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมต่อไปในปี พ.ศ. 2567 สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

การจัดทำหลักสูตร ควรมุ่งเน้นในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับอาจารย์ประจำหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมระหว่างภาคแนวคิดทฤษฎีกับภาคปฏิบัติหรือภาคสนาม เช่น ทักษะการวิจัย เพื่อส่งเสริมทักษะความรู้ในการปฏิบัติงานทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ควบคู่ไปกับการส่งเสริมทักษะด้านสังคม Soft skill ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การมีจิตอาสาเป็นต้น การกำหนดวัตถุประสงค์โครงสร้างและเนื้อหาในรายวิชาเฉพาะ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือสถานประกอบ การปรับปรุงรายชื่อวิชาและเนื้อหารายวิชาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น จัดลำดับรายวิชาในการเรียนการสอนให้มีความต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับ บูรณาการรายวิชาที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเป็นการเพิ่มเนื้อหาเชิงลึกให้นักศึกษามากยิ่งขึ้น เพิ่มรายวิชาที่มีความทันสมัยและส่งเสริมทักษะต่อการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการเข้าสู่ตลาดงานในอนาคต สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการดำเนินงานจริงและเป็นการเปิดมุมมองทางความคิดให้กับนักศึกษา และการผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

แนวทางการบริหารหลักสูตร

จัดให้มีทรัพยากรและสื่อการเรียนการสอนที่เป็นภาษาต่างประเทศให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะและฝึกฝนทางภาษาของผู้เรียน ควรมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ด้วยวิธีการลงภาคสนามการลงชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รวมถึงเป็นการมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและภาคประชาสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและแก้ไขปัญหาได้ตรงกับสถานการณ์จริง อาจารย์ผู้สอนควรมีกระบวนการติดตามและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการ

จัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดกระบวนการทำงานร่วมกับอาจารย์อย่างเป็นระบบ
เพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในเชิงรุกและเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มีความ
หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยการใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook LINE เป็นต้น รวมถึงการใช้สื่อ
ออฟไลน์ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้
นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดการวิพากษ์ปรากฏการณ์ทางสังคมบนพื้นฐานทางวิชาการ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2566

เอกสารอ้างอิง

- กรภัสสร อินทรบำรุง. (2558). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. VERIDIAN E-JOURNAL
SLIPAKORN UNIVERSITY, (8)1, 700-713.
- ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน, ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย, อุบลวรรณ ส่งเสริม, สุวิมล สพฤกษ์ศรี, นิวัฒน์
บุญสม และ กิตติคม คาวีรัตน์. (2566). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 21(2), 107-121.
- ชุดิระ ระบอบ, สิทธิโชค สันรัตน์, ชีระวิทย์ สุริรัตน์, พิษณุ วรรณกุล, และ พิมสิริ ภูตระกูล.
(2561). วิจัยประเมินหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
อุตสาหกรรม ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัว
เฉียวเฉลิมพระเกียรติ. วารสารธุรกิจปริทัศน์, 10(1), 123-140.
- ปิยะธิดา ปัญญา. (2562). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิจัยและประเมินผล
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม, 13(2), 179-193.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร
และการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, สุภมาส อังศุโชติ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2562). สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS. (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

สมจิตรา เรืองศรี, ทวีกา ตั้งประเภา และ เยาวภา แสนเขียว. (2560). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประเมินและการวิจัยการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(1), 51-71.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570). ราชกิจจานุเบกษา. http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2564). แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กองยุทธศาสตร์และแผนงาน.

Mahshid AbdiShahshahani et.,al. (2015). The Evaluation of Reproductive Health PhD Program in Iran: A CIPP Model Approach. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 197(2015), 88–97.